

François Rabelais  
GARGANTUA

prevedel Branko Madžarevič

PREGROZOVITO ŽIVLJENJE  
VELIKEGA GARGANTUE,  
PANTAGRUELOVEGA OČETA

*ki ga je davno tega zložil  
mojster Alcofribas,  
abstraktor kvintesence*

*Knjiga, polna pantagruelovstva*

## Bralcu

*Prijatelj bralec, ki to knjigo bereš,  
kar vsakršne otresi se strasti,  
le beri, a ne kaži mi pesti:  
ne zla ne kuge v njej nikjer ne najdeš.  
Popolnosti res ne uče ti listi,  
mogoče tu pa tam pod mehom smeha,  
srce namena drugega mi noče,  
ko ve, da žalost tare te od veka.  
Nobenih solz nikar, naj se krohoče!  
Tako je to, brez smeha ni človeka.*

## *Pisateljev predgovor*

*Presvetli pivci, pa vi, prežlahtni francozni,<sup>1</sup> zakaj vam, nikomur drugemu, so posvečeni moji spisi – ko v Platonovem dialogu Gostija Alkibiad hvali svojega učitelja Sokrata, nespornega vladarja filozofov, ga med drugim primerja s sileni. Sileni so bili svojčas majhne pušice, kakršne dandanes vidimo po lekarnah, poslikane z veselimi in šegavimi podobnicami harpij, satirov, brzdanih gosičev,<sup>2</sup> rogatih zajcev, osedlanih rac, letečih kozlov, zaprežnih jelenov in drugih podobnih šem, scimpranih po mili volji, da te pripravijo do smeha, take, skratka, kot Silen, učitelj dobrega Bakha. Ampak znotraj so bile pa same žlahtne žavbe, balzam, siva ambra, kardamom, mošek, cimet, dragulji in druge dragotine. Tak je bil po njegovem Sokrat.<sup>3</sup> Da ste ga samo videli na zunaj in po videzu sodili, bi ne dali zanj čebulne luske, tako grdega je bil telesa in smešne drže, šilastega nosa, bikovskega pogleda, zmešanega obraza, preprostih navad, po obleki kmet, pod palcem ni imel okroglega, so ga pa babe vrtele okrog prsta, nesposoben za kakršno koli službo v državi, zmeraj nasmejan, zmeraj pripravljen trčiti z vsakomer na zdravje, zmeraj porogljiv, zmeraj prikrivaje svoje božansko znanje. Ampak če*

10

11

---

1 Besede, izrazi ali imena, ki bi utegnili zavreti potek branja, so v opombah pod črto; zato marsikakšnega prevajalskega neologizma, skovanke ali besedne igre, razumljivih z dobrimi nameni iz konteksta, tu ne bomo našli. Zaradi večje preglednosti in dodatnih informacij pa bi radi bralčevo radovednost napotili k »Slovarčku manj znanih besed, nenavadnih izrazov in besednih iger« in »Imenom zgodovinskih, mitoloških, romaneskni in fiktivnih oseb« na koncu knjige.

*Francozni*: sifilitiki.

2 Brzdani gosiči, ki imajo noge in peruti zvezane, uvajajo vrsto domišljajskih živali.

3 V primerjavi z začetkom *Pantagruela* (»sinu, rojenega pred očetom«) se ton pričujočega predgovora s svojo humanistično učenostjo pošteno umika prvotni lahkotni ljudski komiki.

*bi odprli to pušico, bi v njej našli nebeško in neprecenljivo žavbo: razum, kot ga nima človek, čudežno krepost, nepremagljiv pogum, treznost brez primere, nesporno vedrino, popolno gotovost, neverjeten prezir do vsega, zaradi česar ta naš rod človeški toliko prebedi, preleti, pregara, preplove in pretolče.*

*Kam po vašem meri tale uvod, tale pokušina? Tako je s to rečjo, vrli moji učenci in vsi vi norci, ki ne veste, kam bi se dali: ko preberete vesele naslove bukvic, plod naše domišljije, Gargantua, Pantagruel, Ritopaš, Dostojanstvo bavar, Grah s špehom z opombami itd., kar prehitro sklepate po zunanjih znamenjih, se pravi po naslovu, da gre samo za šale, burke in šegave lažbesede, ki se jim vse roga in smeje, naprej pa ne raziskujete. Ampak ne gre, da bi s tako lahkomiselnostjo presojali človeška dela. Saj sami pravite, kuta ne naredi meniha: in se v meniški kuti skriva vse drugo kot menih, v španski pelerini pa pogum, v katerem ni nič španskega. Zato je treba knjigo odpreti in skrbno premozgati, kar je v njej. Pa boste spoznali, da so njene žavbe kaj več vredne, kot je obetala škatla, se pravi, da stvari, o katerih govorimo, niso tako norčave, kot je kazal naslov.*

*Recimo pa, da v dobesednem smislu vseeno najdete kar precej šegavih, in v skladu z naslovom, ne ustavljajte se mi ob njih kot ob petju Siren, ampak v višjem smislu pretolmačite, kar se vam je nemara zdelo izrečeno prešernega srca.*

*Ste kdaj steklenici vrat odbili? Pasja duša! Poskusite se spomniti, kakšen obraz ste takrat naredili. In ste kdaj videli, kako pes povoha mozgovo kost? To vam je, kot pravi Platon v drugi knjigi Države, od vseh živali sveta največji filozof. Če ste ga, ste se lahko prepričali, s kakšno vdanostjo preži na svojo kost, kako skrbno jo pazi, kako zavzeto drži, kako previdno jo načne, kako strastno prelomi in kako marljivo izsesa. Kaj ga žene, da tako dela? Kakšen je up njegovega preučevanja? Kaj pravzaprav hoče? Nič drugega kot malo*

mozga. Je pa res, tega malo je slastnejše kot mnogo vsega drugega, zakaj mozeg je nekaj najpopolnejšega, kar je ustvarila narava, kot pravi Galen v tretji knjigi Naravnih sposobnosti in v enajsti knjigi O rabi delov telesa.

Posnemajte ga torej, bistro ovohajte, poduhajte in precenite te lepe, krepko zabeljene bukvice, v lag sledite, drzno napadajte, pottlej pa po skrbnem branju in pogostem mozganju prelomite kost in posrkajte bistveni mozeg – se pravi, kar razumem pod temi pitagorejskimi simboli – v trdni veri, da vas ob branju zmodri in prekali. Zakaj v njej najdete kaj drug okus in kaj skrivnejši nauk, ki vam razodene najvišje zakramente in najgrozovitejša svetotajstva, tako kar se tiče naše vere kot tudi političnega položaja in gospodarskega življenja.

Pa verjamete pri najboljši veri, da je Homer med pisanjem Iliade in Odiseje kdaj pomislil na alegorije, ki so mu jih prismolili Plutarh, Heraklid Pontski, Evstatij, Fornut in ki se jih je od njih sposodil Poliziano? Če pač verjamete, niste ne za ped in ne za laket bližje mojemu mnenju, ker po mojem Homer ni niti v sanjah pomislil nanje, kakor tudi ne Ovidij v Metamorfozah na evangelijske zakramente, jih je pa neki brat Opohota, pravcati špehmalhar, poskušal na vse kriplje dokazati, če je slučajno srečal svoje baže norce ali, kot pravi pregovor, pokrov, ki se prilega piskru.

In če ne verjamete, zakaj ne bi napravili enako ob teh veselih najnovejših kronikah? Saj tudi sam, ko sem jih zlagal, nisem bolj nanje mislil kot vi, ki ste morda kot jaz v kozarec gledali! Pri pisanju te gosposke knjige nisem nikdar porabil ne zapravlil več, kot si telo vzame časa, da se okreпча, se pravi za jedačo in pijačo. Zato bo zdaj kar pravi čas, da se lotimo te vzvišene snovi in globoke učenosti, kot sta to delala Homer, vzornik vseh učenjakov, in Enij, oče latinskih pesnikov – tako nam priča Horacij – čeprav se je spet

*našla nesrečna duša in rekla, da njegove poezije dišijo bolj po vinu kot po olju.<sup>4</sup>*

*Kakšna skomrda poreče tako tudi za moje bukvice: drek, jo pa kaj gleda! Vonj vina, o kako bolj sladek, gladek, mladek, bolj nebeški in bolj slasten kakor olje! Če se bo reklo, da sem zapravlil več na vinu kot na olju, ne bom deležen nič manjše slave kot Demosten, o katerem so pravili, da je zapravlil več za olje kot za vino. Meni samo čast in slava, da sem čislán in poznan kot veseli Martin in fant od fare, in sem v tem imenu dobrodošel v vseh dobrih pantagruelovskih družčinah. Demostenu je očitala neka čmerika, da smrdijo njegovi Govori kot predpasnik zanikrnega in umazanega oljarja. Zato si pa vsa moja dejanja in povedanja tolmačite v smislu najvišje popolnosti: priklonite se sirastim možganom, ki vas pitajo s temi prelepimi vezanimi otrobi, no, in če se le da, vzemite me zmeraj vselega. Zdaj pa, ljubčki moji, bodro in veselo preberite še vse drugo, telesu v blagor, ledvicam v prid! Ampak*

*poslušajte, oslovska onéta, bôgor  
vas udari! Ne pozabite ga tu  
in tam spiti na moje zdravje,  
pri priči vam nazaj napijem,  
mah na pah.*

---

4 Danes bi rekli po petroleju ali žarnicah ...

*Prvo poglavje*  
*O Gargantuovem rodoslovju in starodavnem*  
*izvoru*

Dajte, obrnite se na veliko *Pantagruelovo kroniko*,<sup>5</sup> pa spoznate Gargantuovo starodavno rodosledje in izvor. V njej zveste bolj na dolgo in široko, kako so prišli velikani na ta naš svet in kako od njih v ravni črti izhaja Gargantua, Pantagruelov oče. In ne jezite se, če zaenkrat puščam stvar ob strani, čeprav je že tako, da bolj ko bi jo ponavljali, bolj bi vašim gnadam godilo. Kar na Platona se zanesite, na njegovega *Fileba* in *Gorgijo*, pa na Flaka, ki pravi, da nekatere besede, take kot nedvomno tele, bolj prijajo, večkrat ko jih slišimo.

Tako mi Bog pomagaj, ko bi le vsak tako dobro poznal svoj rodovnik od Noetove barke pa do danes dneva! Če pomislim, da so mnogi dandanes cesarji, kralji, vojvode, knezi in papeži na tem svetu, pa so potomci kakšnega odpustkarja in brentarja, no, in narobe, koliko jih je bogih hiralniških berdij, martrnikov in revežev, po katerih se pretaka žlahtna kri velikih kraljev in cesarjev, saj vemo, kako čudovito prehajajo kraljevine in cesarstva:

z Asircev na Medijce,  
z Medijcev na Perzijce,  
s Perzijcev na Makedonce,  
z Makedoncev na Rimljane,  
z Rimljanov na Grke,  
z Grkov na Francoze.

Pa jaz, boste vprašali, ki vam pripovedujem? Po mojem sem potomec kakšnega bogatega kralja ali vladarja minulih časov, zakaj niste še srečali človeka, ki bi si bolj kot jaz želel biti kralj in krez, da

---

<sup>5</sup> Najbrž gre za prvo poglavje *Pantagruela*, ki je izšel pred *Gargantuom*.



bi na veliko piroval, nikdar delal, se ne sekiral, pa za bogate napravil prijatelje in vse fante od fare in učenosti! Se pa tolažim, da bo tako na onem svetu, pa še kaj bolje, kot bi si zdaj samo upal želeči. S takole ali boljše mislijo še sami bridkost potolažite in hladno garganijo pijte, če vam ni od rok!

Če že o koštrunih je beseda, takole vam povem, sam dar nebeški nam je ohranil starodavni Gargantuov rodovnik in izvor v popolnejši obliki kot katerega koli drugega razen Mesijevega, o katerem pa ne govorim, ker mi ne pritiče, pa tudi hudiči, se pravi klevetniki in hinavci, tega ne marajo. Našel ga je Janž Audeau na gmajni zraven Gualeaujevega oboka pod Olivo, ob poti v Narsay. Ko so kidali jarke, so s krampi zadeli v velikansko, neizmerno dolgo bronasto grobnico, ki ji niso našli ne konca ne kraja, zakaj segala je onstran vienskega jezua. Ko jo je odprl na mestu, zaznamovanem z veliko kupico, okrog katere je pisalo z etruščanskimi črkami: HIC BIBITUR,<sup>6</sup> so našli devet steklenic, tako postavljenih, kot postavljajo keglje v Gaskonji. In pod steklenico v sredini je ležala velika, volhka, debela, bela, majhna, brhka, prhka knjiga, bolj dišeča, a ne bolj kot vijolice.

In so v njej imenovani rodovnik našli, v kanclijskih kvakah spisane, pa ne na papirju, ne na koženici, ne na vosku, ampak na brestovem lubju, vendar že tako načetih od zoba časa, da si komaj tri spoznal po vrsti.

In so poklicali mene, čeravno nevrednega, in sem se z naočniki po Aristotelovih naukih lotil umetnosti branja nevidnih črk in sem ga stolmačil, kot se boste lahko prepričali ob pantagrueliranju, se pravi s kozarcem in knjigo strahovitih Pantagruelovih junaštev v roki.

---

6 »Tukaj se pije.« Etruščanske črke ostajajo popolna neznanka.

Na koncu knjige je bil kratek traktat z naslovom: *Imunizirane fizlarije*. Ščurki in podgane ali, da se ne zlažem, kakšna druga gonobivna smotlaka je obžrla sam začetek. Kar je ostalo, tu spod prilagam iz rešpekta do antike.

*Drugo poglavje*  
*Imunizirane fizlarije, najdene v starodavnem*  
*spomeniku<sup>7</sup>*

*ej? lej velikega krotilca Kimbrov,*  
*več po zraku, iz strahu pred roso*  
*r pride, pa napolnijo par cimprov*  
*' svežim maslom, pak zapadlim s ploho.*  
*o je babico zmočilo boso,*  
*in že kriči: Zgrabite ga, gospoda,*  
*saj brada mu je skoraj vsa posrana,*  
*vsaj lestev dajte mu, zaboga!*

*Da bolj se splača lizat mu copat,<sup>8</sup>*  
*so rekli eni, kot odpustke služiti.*  
*Pa ti prinese čuka šmentanega*  
*iz luknje, kjer lovijo črnooke:*  
*Pazimo se, gospoda, Boga mi,*  
*jegulja se v tej kramariji skriva.*  
*Poglej od blizu, pa boš videl,*  
*kako veliko manjka pod kapuco!*

---

<sup>7</sup> Imunizirane fizlarije so primer pesniške zvrsti, katere najznamenitejši primerek so *Petelinove poslanice oslu* (Épîtres du Coq à l'Âne) pesnika Clémenta Marota in ki je bila v modi na začetku 16. stoletja: enigma, uganka, »nejasna alegorija« v žonglerskem slogu srednjeveških *fatrazij*. Do rešitve uganke, ki jo predstavljajo te begave prispodobе, se Rabelaisovi preučevalci doslej niso dokopali in je tudi ne kaže iskati. Verjetno gre za pomenljivo parodijo *Enigme* (glej 58. poglavje), med drugim z namigi na papeža in reformacijo, pa tudi na Karla V., v kateri se Rabelais prepušča vrtincu repa in glave rešenih rim.

<sup>8</sup> Ta kitica verjetno leti na papeža.

*Ko tačas naj bi bral poglavje,  
samo telečje našli so roge:  
Tak mraz, je rekel, v moji mitri,  
da se takoj v glavo prehladam.  
Pogreli potlej so ga z vonjem repe,  
presrečen ob ognjišču je ostal,  
da le v nov jarem vprežejo  
vse te ljudi, ki se jim meša.*

*Bil govor je o luknji su. Patrika,  
pa Gibraltarja in o tisoč drugih:  
da skup povlečeš jih v brazgotino,  
pri priči njihov kašelj bi prenehal,  
če se že vsem je zdelo neprimerno,  
na vse vetrove da zijajo.  
Slučajno če vendar bi jih zaprli,  
postali talci bi v krvi.*

18  
19

*Z odlokom tem je krokarju zdaj Herkul  
perje vzel, ko je iz Libije prišel.  
Kaj! dé Minos, kaj me ne pokličejo?  
Saj razen mene vsi so vabljeni.  
Kako naj mine me zavist,  
ko jim prinašam žabe in ostrige?  
Hudič me vzemi, če se kdaj usmilim  
te njihove prodaje preslic!*

*Da bi ugnal jih K. B., ta, ki klopa,  
s prepustnico od brhkih škorcev pride.  
Ta presejavec, bratranec Kiklopa,  
jih je pobil. Daj, vsak svoj nos obriši!*

*S te prahe malo buzar je doma,  
katerih ni obrnil čreslov mlin.  
Brž vsi tecite tja, preplah zvonite,  
pa boste več dobili, kot ste lani!*

*In tik zatem je ptica Jupitrova  
na slabše stavit šla, a komaj vidi  
njih bridki gnev srditi, se ustraši,  
da zdaj do tal dotolčejo imperij.  
Naj rajši zgine ogenj empireja  
z vseh štantov, kjer prodajajo slaničke,  
kot da vedrino zraka, večno žrtev,  
podvržemo besedam masoretov!*

*Vse sklenjeno s prišiljeno ostjo  
navkljub Ateji, čapljinem bedresu,  
sedé je gledala Pentezilejo,  
za staro krešarico razglašeno.  
In vsi v vik: Ti grda pizdočivka,  
ti mar pritiče, da si nam na poti?  
Ej, ti si rimski prapor ugrabila,  
ki bil je ves iz pergamenta!*

*Brez Junone, ki v najlepši mavrici  
je s sivo sovo šla na čvenk lovit,  
bi tako žaltavo ji pač zagodli,  
da občepela bi v dve gubé.  
Bil tak je sklep, od vsakega grižljaja  
dobi dve jajci Prozerpine,  
in če jo kdaj le kod zasačijo,  
jo zvežejo vrh glogove planine.*

*Čez sedem mesecev – manj dvaindvajset  
se on, ki je Kartagino uničil,  
je vljudno mednje zrinil in predlagal,  
naj dediščino vendar vzamejo  
oziroma pravično razdelijo  
jo po zakonu dobre stare vage,  
povrh pa korec juhe za te zgage,  
ki ti pogodbo zapečatijo.*

*V znaku loka turškega, 5 preslic,  
treh dan lončenih leto pride kdaj,  
ko nič kaj mili kralj bo hrbet mel  
pod raševino škrljevo popopran.  
Gorje! Zavolj pokrite rihte mar  
naj strmoglavi tolikero juter?  
O basta, basta! Krinke te nihče  
več ne posnema. Ala, k bratu kač!*

20  
21

*To leto mine, pa bo v miru vladal  
on,<sup>9</sup> ki je, z najboljšimi prijatelji.  
Ne ravs ne kaos ne bo prevladal,  
pa vsaka dobra želja se izpolni.  
No, in radost, obljubljena nekoč  
ljudem nebes, se bo v svoj stolp vrnila.  
Ko bi lar ne vam vse tako rekoč,  
slavile zmago bodo šimeljnovu.*

*In bo trajal ta čas slepih miši,  
dokler ne dajo Marsa na verigo.*

---

9 Jahve.

*Potlej pa pride tak, ki vse užene,  
ves brhek, lep in blag, da mu ni para.  
Le kvišku srca, južina vas čaka,  
ej vrli mi prijatelji, pa rajnki,  
ki se za vse na svetu več ne vrne,  
tako minule čase obžaluje!*

*In končno voskov mož ob gongu  
jakca, ki s kladivcem ure bije.  
Ne bo več klican velevisokost,  
ta cimbelinkar, ki v nas sili.  
Da kdo ga zgrabil bi za kembelj, ej,  
bi hitro preč bile skrbi glavate,  
po mili niti mile note  
zlorab štacuno bi zašili!<sup>10</sup>*

---

10 Mnoge od mračno alegoričnih pesnitev »velikih retorikov« opozarjajo na *zlorabe sveta*.

## *Tretje poglavje*

# *Kako je Gargantuo mati nosila enajst mescev v trebuhu*

Goltoguz je bil v svojem času ritopaš in veseljak, pil ga je rad do dna kot vsak, ki je bil takrat na svetu, in jedel, samo nikar ne brez soli. Zato je imel zmeraj polno shrambo majenške in bajonske šunke, zalogo prekajenih govejih jezikov, zašpiljenih dank na pretek, ko je bil čas zanje, pa slane govedine z gorčico, obilo nasoljenih jesetrovih iker, skladovnico klobas, pa ne bolonjskih (ker se je bal strupenega lombardskega grižljaja), ampak bigorskih, longaulnejskih, brenskih in rouarških.

Ko se je zmožatil, se je oženil z Gargamelo, hčerko ajdovskega kralja Metuljev, čedno dondo, polno luno, in sta se prav na pogost šla žival z dvema hrbtoma, pa veselo salo svaljkala, tako da je prelepega sina zanosila in ga nosila do enajstega mesca.

Zakaj toliko, če ne več, znajo ženske nositi trebuh, in še posebej, če gre za kakšno mojstrijo in osebo, ki se bo z junaškimi podvigi izkazala v svojem času. Tako pravi Homer za otroka, ki ga je Neptun zaplodil nimfi, da se je rodil čez leto dni: v dvanajstem mescu. Ta čas, kot pravi Gelij v tretji knjigi, je ustrezal veličastnosti Neptuna in se je medtem otrok do popolnosti izoblikoval. Podobno je Jupiter podaljšal noč na osemindeset ur, ko je spal z Alkmeno, kajti v krajšem času bi ne bil mogel skovati Herkula, ki je s sveta pomedel ajde in tirane.

Gospoda nekdanji pantagruelovci so potrdili moje besede in se izrekli, ne samo da je mogoč, marveč tudi zakonski otrok, iz ženske rojen enajsti mesec po moževi smrti:

Hipokrat v knjigi *O živežu*,

Plinij v 5. poglavju *Sedme knjige*,



Plavt v *Skrinjici*,  
Mark Varon v satiri *Oporoka*, v kateri se ob tem vprašanju sklicuje na Aristotela,  
Censorin v knjigi *Dan poroda*,  
Aristotel v 3. in 4. poglavju sedme knjige *Nauka o živalstvu*,  
Gelij v 16. poglavju *Tretje knjige*,  
Servij v *Eklogah*, kjer navaja tale Vergilijev stih:

*Po desetih mati mescih itd.*

In tisoč drugih norcev, katerih število je s pravniki samo še naraslo, *ff. De suis et legit., l. Intestato, § fi., in in Autent., De restitut. et ea que parit in XI mense*. Povrh so še obilno ohomotali ta njihov rokošpehmalharski zakon Gallus, *ff. De lib. et posthu., et l. septimo ff. De stat. homi.*,<sup>11</sup> pa še nekaj drugih, o katerih pa zaenkrat jezik za zobe. V imenu teh zakonov lahko vdove po mili volji – na vse ali nič – rukajo v pojezdu še dva mesca po moževi smrti.

Lepo vas torej prosim, preljubi moji falotje, če vam take pridejo pod roke, ki veljajo, da ga iz bavitare potegnemo, hajd nanje okobal in bale z njimi!

Zakaj če v tretjem mescu zanosijo, bo njih sad pokojnikov dedič. In ko se za nosečnost razve, jih nič več ne zaustavi, in plovi barka, ko je že bečva polna! Tako se Julija, hči cesarja Oktavijana, ni nikdar vdala svojim nabijačem, če ni bila noseča, kot tudi ladja ne rabi krmarja, dokler ni začepljena in otovorjena. In če jim kdo očita, da so se med nosečnostjo pustile spečkariti, medtem ko živali za brejosti nikdar ne strpijo breznovega samca, vam povejo, češ, žival

---

11 Uporabljene so okrajšave zbirk pravnih predpisov: *ff. so Digeste, l. zakon, § paragraf*. Vrhunec Alcofribasove sofistične igre navideznih resnic je v zmešnjavi avtoritet, ki govorijo o najkrajšem ali najdaljšem trajanju nosečnosti.

je žival, one so pa babe in se spoznajo na prelepe in vesele male pravice preoplojevanja, kot se je nekoč odrezala Populija, če beremo Makrobijevo pričevanje v drugi knjigi *Saturnalij*.

Če jim zlomek ne da, da bi spočele, bo treba zariniti veho, in jezik za zobe!

## *Četrto poglavje*

# *Kako je Gargamela nosila Gargantuo v trebuhu in se nažrla vampov*

Priložnost in način, kako je povila Gargamela, sta bila takšna, no, če ne verjameš, naj ti uide danka!<sup>12</sup>

Danka ji je ušla nekoč po kosilu, tretjega dne v februarju, ko se je prenažrla tolstoguzic. Tolstoguzice so sočni vampi od jaslozobov. Jaslozobi so v jaslilih in na otavi pitani voli. Otava je v drugo košena trava. In teh pitanih volov so zaklali tristo sedeminšestdeset tisoč in štirinajst, da jih na pustni torek nasolijo, da bo spomladi govedine na pretek in da se bo na začetku obedov laže molilo salamuro in pilo garganijo.

Vampov je bilo obilo, kot si lahko mislite, in bili so tako sočni, da so si vsi oblizovali prste. Ampak največja vragolija s štirimi nastopajočimi pri vsem tem, vampov ni mogoče držati, ker se pokvarijo! In kaj takega bi bilo nedopustno. Pa so sklenili, da jih od konca do kraja snejo. Povabili so vse čiherne prebivalce Sainnaisa, Suilléja, La Roche-Clermauda, Vaugaudrayja in pozabili niso Montpensierskega leščevja, Vedskega broda in drugih sosedov, samih dobrih pivcev, pevcev in vrlih kembljevcev.

Dobričina Goltoguz se je kar topil od užitka in je ukazal zajemati z veliko žlico. Je pa vseeno rekel ženi, naj jih ne jé preveč, ker se bliža dan poroda, vampov pa v takem ne priporočajo.

– Bi rad drek žrl, je rekel, kdor njegovo vrečo sne.

---

<sup>12</sup> Besedna igra med prenesenim pomenom (kot zaklinjanje, pridušanje v podkrepitev trditve) in takoj zatem v dobesednem pomenu. Gre za rektalni prolaps (izstop, zdrk), ki ga povzročata driska in griža, pogost pa je tudi pri večkratnih nosečnostih, splavih itd.

Kljub opominom jih je pojedla šestnajst barigel, dve bečvi in šest piskrov. Oh, to so se krasne fekalije cmarile v njej!

Po kosilu so jo križem kražem mahnili v Rakitovec in so tam sredi trave zaplesali ob veselih zvokih prduljic in sladkih diplic, pa tako prešerno, da jih je bilo nebeško veselje gledati, kako se zabavajo.

## *Peto poglavje*

### *Pogovori nasekanih*

Po jedi pa pojedina. Ajde, pa bokal iz roke v roko, pršut od ust do ust, kupice kar po zraku, vrč ob vrč.

- Potegni!
- Daj!
- Prilij!
- Krsti ga!
- Meni čistega! Ej, takole, dragi moj!
- Švrkni mi tegale na en dva tri!
- Naj se mi predloži rdeče, pa kar čez rob!
- Pokončajmo žejo!
- Ah ti zahrbtna vročina, se še ne boš pobrala?
- Prmejduš, mamca, ne gre pa ne gre mi dol!
- A vas spreletava, ljubica moja?
- Kaj bi me ne!
- Pri vampu svete Jurice! O pijači je beseda!
- Pijem samo ob svojem času, tako kot papeževa mula.
- Jaz se pa rajši držim časoslova,<sup>13</sup> tako kot kakšen beštri pop.
- Kaj je bilo prej, žeja ali pitje?
- Žeja, zakaj kdo bi bil brez žeje pil, ko je bil še svet nedolžen?
- Pitje, kajti *izguba predpostavlja posest*. Spoznam se na stvari.

*Komu ni vino razvezalo jezika?*<sup>14</sup>

---

13 Besedna igra, ki se navezuje na prejšnjo repliko: *časoslov* je nekaj podobnega kot v francoščini »knjiga ur« – brevir, le da je izraz vezan na Vzhodno cerkev. Za brevirje-čutarice pa tu nismo zadnjikrat slišali.

14 Horacij.

- Mi, kar nas je nedolžnih, ga še preveč cukamo brez žeje!
- Jaz, ubogi grešnik, ne brez žeje, no, in če že brez sedanje, pa vsaj na prihodnjo, vidim jo vnaprej, saj se razumemo? Pijem na bodočo žejo. Pijem na vekov veke. To mi je večnost pitja in pitje večnosti.
- Pijmo, pojmo, pesmi pritegnimo!
- Kje imam natega?
- Kaj? Pa ne, da kdo drug pije namesto mene, z mojim pooblastilom!
- Si ga orosiš, da se posuši, ali ga sušiš, da spet rosiš?
- Na teorijo se ne zastopim, sem v praksi doma.
- Pohitite!
- Škropim, namakam, pijem iz strahu pred smrtjo.
- Samo pijte, pa nikdar ne umrete!
- Če ne pijem, nastopi suša, da je za umret! Duša mi jo bo pobrisala v žabjo mlako. Na suhem ne zdrži!
- Cehmeštri in točaji, oj, vi stvarniki novih oblik, napravite iz nepijočega pijočega!
- Večno kropljenje žilavemu in suhemu drobovju!
- Tjavdan pije, kdor ga ne čuti.
- Tale gre v žile, scava ga ne bo dobiva!
- Rad bi omavžal rajželjč teleta, ki sem ga zjutraj oblekel!
- Nabasal sem svoj vamp.
- Če bi papir mojih menic pivnal, kot ga pijem, bi se upniki samo še obrisali pod nosom z njimi, ko bi jih bilo treba predložiti.
- Roka nos kazi.
- O koliko jih bo še vstopilo, preden se tale pobere!
- Na taki plitvini piti, saj si vrat zlomiš!
- Temu se reče: limanice za steklenice.
- Kakšna je razlika med sodom in sodo?
- Velika. Sedi krivo, a sodi pravo.
- Jih pa stresate!

- Naši očetje so ga pili pa posode praznili.
- Se vam pa userje vseje!<sup>15</sup> Pijmo ga!
- Kaj boš hodil na reko! Kozarec ti oplakne čreva.
- Pijem ko spužva.
- Pijem ko templjevec.
- In jaz *tanquam sponsus*.<sup>16</sup>
- Jaz pa *sicut zemlja brez vode*.
- Sinonim za šunko?
- Recimo odredba za predočitev žeje,<sup>17</sup> pa gantar. Po gantarju valimo vino v klet, po šunki pa v trebuh.
- Ajde, pijmo ga, pijmo ga, ajde! Še ni polno!
- Respice personam; pone pro duos; bus non est in usu*.<sup>18</sup>
- Če bi mi tako dobro vstajal, kot dol požiram, bi bil že zdavnaj visoko v rožicah.
- Tako je Srčev Jaka postal bogat.
- Tako je bil pes rogat.
- Tako je Bakh osvojil Indijo.
- Filozof Milindijo.
- Majhen dež veliko burjo upeha. Dolge popivke grmenje uduše.
- Kaj, če bi mi ga pimpek takega scal, to bi ga cukali!
- Za pristojnega se izrekam!
- Paž, toči! Tudi jaz kandidiram.
- Kdor je strgan pa bos, naj ga pije vseskoz!

15 Besedna igra pod pretvezo, češ da govorec popravlja, kar se mu je zareklo.

16 Besedno križanje med *sponsus*, soprog, in *spongia*, goba, ki jo sproži prejšnja replika. *Tanquam*: beri »tankam«.

17 Med pivci je bržčas jurist, ki se oglašja z značilnim žargonom.

18 Zapletena, neprevedljiva besedna igra: »Bodite obzirni do človeka, nalijte za dva (*duobus*), *bus* ni v rabi.« Domnevni pravnik reče *duos* namesto *duobus*; končnica *bus* ni več v rabi, prav tako pa tudi ne pretekla oblika francoskega glagola *boire*, piti, češ, rajši ga pijmo danes kot včeraj.

– To vam je zloraba žeje! Protestiram zoper tako obsodbo. Paž, poskrbi za priziv, kot je v navadi.

– Še en košček nas tamle prosi, naj se ga usmilimo!

– Svojčas sem znal spiti vse, zdaj pa ga nič več ne puščam.

– Kam se vam mudi? Samo vse spijemo, pa gremo.

– Lej, kakšni vampi, kot za stavo, in tolstoguzice za novo rundo, in to od fuksa s črno zarezo! Zaboga, oštriglajmo ga, pa mu v rit zlezemo!

– Pir, če ne, bo dir!

– Ne ga, ne ga!

– Pijte, lepo prosim.

– Vrabec ne jé, če ga ne lopneš po repu. Jaz ne pijem, če mi ne polaskaš.

– *Lagona edatera!*<sup>19</sup> Ni je krtine v vsem mojem telesu, koder bi tale garganega ne jagala žeje!

– Tale mi jo dobro švrka!

– Tale mi jo prežene!

– Ob zvoku kozarcev in flaškonov zatrobentajmo: kdor pogreša žejo, naj je tod ne išče! Dolgo pivsko klistiranje jo je pregnalo z doma.

– Veliki Bog je ustvaril veselje, mi pa ga cukamo, da je veselje!

– Božjo besedo imam na jeziku: *Sitio*, žejen sem.

– Kamen, ki se mu grško azbest pravi, ni bolj nezgorljiv kot žeja mojega očetovstva.

– Z jedjo tek pride, je dejal Angest iz Mansa, s pitjem pa se žeja odžeja.

– Zdravilo zoper žejo?

– Nasprotno od zdravila zoper pasji ugriz: teci zmeraj psu za repom, pa te ne ugrizne. Pij, preden si žejen, pa te nikdar ne ujame.

---

19 »Pijmo, tovarišija!« (baskovsko).



– Pa vas imam, glave pokonci! Večni točaj, sna nas obvaruj! Argus je imel sto oči, da je videl. Sto rok je treba točaju, kot jih je imel Briarej, da neutrudno toči.

– Ej, zalijmo grla! Ta bi bila pa lepa, da bi se posušilo!

– Belega! Stoči vse do dna, stoči vraga! Semle toči, pa do roba, me že jezik srbi.

– *Lanc, trink!*<sup>20</sup>

– Na tvojega, kumpan! Drži se! Drži se!

– Oho hoho! Temu se reče, ga je vamp pohrustal!

– O *Lacrima Christi!*

– Tole ti je naša devinierska<sup>21</sup> pinotka!

– Eja, žlahtna belina!

– In prmejš, pravi žamet za jezik!

– Ehe, se lepo drži, dobro pade, čista volna!

– Ti moj sulec, le korajžno!

– Tole rundo ne zletiva, sem že privzdignil.

– *Ex hoc in hoc.* Nobene čarovnije. Vsi ste videli ... Saj jo poznate, o Tiramu in Pizdi? Ahm, ahm! O Piramu in Tizbi.<sup>22</sup>

– Oh kakšne vinske srke! Oh kakšne žolne!

– Paž, prijatelj moj, napolni tule in okronaj vino, prosim te!

– Kardinalsko rdečega!

– *Narava sovraži praznino.*

– Pa naj še kdo reče, če bi muha tule plavala!

– Po bretonski šegi!

– Do dna, do dna zvrni ga!

– Priveži dušo, cukni ga!

---

<sup>20</sup> Oglasil se je nemški najemnik pešak, landskneht.

<sup>21</sup> Vino z Rabelaisove domačije.

<sup>22</sup> Zgleden primer tako pogostih *contrepèteries*, iger črk ali zlogov, ko besede ob zamenjavi dobijo nov, po možnosti opolzek, burkast pomen. Govorec se odkašlja in popravi namerni lapsus.